

LÁTÓÚT szervezési KISOKOS

A Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesülete

módszertani segédlete látóutakat szervezők részére

Küldetésünk

Meglátni és megláttatni egy-egy helyi közösség speciális arculatának értékeit, megértetni, hogy múltunkra, értékeinkre úgy kell tekintenünk, mint közös jövőnk erőforrására.

Tegyük láthatóvá saját települési kincseinket, osszuk meg másokkal is közösségi jó gyakorlatainkat, ezáltal járuljunk hozzá sajátos eszközeinkkel a helyi társadalom megerősítéséhez és a kulturális alapú gazdaságfejlesztéshez.

Látópontok képviselői Noszvajon

BEVEZETŐ:

A **Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület** 2019-ben alakult meg azzal a céllal, hogy a közművelődés szakmai utánpótlásának biztosítása érdekében tevékenykedjen. Az Egyesületet olyan, a közművelődés terén több évtizede dolgozó szakemberek hozták létre, akik a szakmában tapasztalható szakemberhiány, az utánpótlás nevelés támogatására keresik a lehetőségeket. De csatlakoztak olyan Kárpát-medencei fiatal szakemberek is, akik már megtapasztalták a széleskörű szakmai kapcsolatok, a hálózati együttműködés előnyeit, azok szakmamegtartó és -fejlesztő erejét

Az Egyesület az utánpótlás megteremtése érdekében szakmai programokat kíván szervezni fiatal szakemberek számára, valamint szeretné kialakítani a kapcsolatteremtés, a tapasztalatszerzés és a tudásátadás innovatív alkalmait és fórumait. Úgy gondoljuk, hogy a szakmai érzékenyítés során a bevont fiatalok megismerhetik a közösségi művelődés szépségeit, eredményeit, a karrierépítés lehetőségeit, ezzel motiválni tudjuk őket arra, hogy ezt a pályát válasszák.

ELŐZMÉNYEK:

A látóutak szakmai gyakorlata több intézmény és szervezet munkájában is jelen van évek óta, mint olyan módszer, amelynek célja a helyi jó gyakorlatok, a közösségi kezdeményezések bemutatása és adaptálása. Ezeken az utakon többnyire döntéshozók (polgármesterek, képviselők), kulturális és közművelődési szakemberek, valamint civilek vesznek részt. A látóutak segítenek abban, hogy felismerjük, mikro- és makro környezetünkben milyen sok természeti, tárgyi és szellemi érték vesz körül bennünket, és mennyi lelkes ember foglalkozik azzal, hogy ezeket a közösséggel együtt éltesse, fejlessze. Követhető mintát, vagy akár „csak” ihletet adhat a hiteles ember által bemutatott jó gyakorlat, közösségi kezdeményezés a résztvevők számára. Azt tapasztaltuk, hogy a „**látóutak módszere**” képes a helyi jó gyakorlatok, a közösségi kezdeményezések bemutatására és segíti az adaptációt.

LÁTÓPONTOK LÉTREHOZÁSA

A módszert tovább gondolva merült fel az az elképzelés, hogy országos, majd Kárpát-medencei szinten is létre kellene hozni olyan állandó látogatói helyszíneket, ahol jól bemutatható, megérthető és akár tovább vihető az adott települések jó gyakorlata, a tapasztalatok sora. Ezeket a helyeket nevezzük **Látópontoknak**.

A Látópont alkalmas megláttatni egy-egy **helyi közösség értékeit**, tevékenységének egyediségét, valamint bemutatni azokat a **módszereket**, amelyekkel egy-egy közművelődési alapszolgáltatást, tevékenységet, fejlesztést sikerre vittek. Az érdeklődők szempontjából valós, **hiteles, átvehető mintákat mutat meg**, amelyeket már kipróbáltak és működőképesnek bizonyultak. A módszerek a helyszíni találkozások során minden részletükben megismerhetőek, a megvalósító szervezet és a közösség tagjai **közvetlenül** mutatják be tapasztalataikat, jókat, rosszakat egyaránt, hiszen a kudarcok is tanulságosak lehetnek.

A LÁTÓPONT-HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSÁNAK CÉLJAI VOLTAK:

- **Látópontok létrehozása, stabilizálása**, amelyek képesek és felkészültek arra, hogy a helyi jó gyakorlataikat, közösségi kezdeményezéseiket rendszeresen megismertessék Látóutak formájában az érdeklődőkkel. Az általuk bemutatott jó gyakorlatok adaptálását segítik azzal, hogy bemutatják társadalom- és gazdaságfejlesztő tevékenységük eredményeit is.
- A Látópont a jó gyakorlatok megismertetésén keresztül új ismereteket, tapasztalatokat tudjon átadni, kapcsolatokat építsen, **segítse a cselekvésen alapuló tudás- és tapasztalatszerzést, a kapcsolatépítést**.
- A **Látópont Cím** elnyerése rangot jelentsen. A helyi jó gyakorlatok, tapasztalatok átadása tudatosságot, átgondoltságot és felelős gondolkodást feltételez. Felkészültséget jelent csoportok fogadására, igény szerinti – az átadást segítő – programok szervezésére.
- A Látópont Címet elnyert települések köréből hozzuk létre a **Látópontok Hálózatát**, amelynek bővítését évről-évre rendszeresen kiírásra kerülő pályázati lehetőséggel biztosítjuk.
- A Hálózat tagjai, a Cím-birtokos szervezetek, települések rövid szakmai ismertetővel, fotóval az **Egyesület honlapján** (www.kozosertek.hu) legyenek nyilvánosan elérhetőek.
- A Látópontok Hálózatának tagjaihoz látogathatunk el az Egyesület által kiírásra kerülő, **Látóutak megvalósítását célzó pályázat** segítségével, térítésmentesen.

LÁTÓPONT HÁLÓZAT KIALAKÍTÁSA

A céloknak megfelelően **Egyesületünk 2020-ban és 2021-ben pályázatot hirdetett Látópont Cím elnyerésére.** A két körös pályázatban a bíráló testület végül 47 pályázó szervezet számára ítélte oda a **Látópont Címet**, így ők lettek az Egyesület **Látópont Hálózatának alapító tagjai.** Köztük három határon túli szervezet is található, Erdélyből és a Vajdaságból.

A Látópont Címek ünnepélyes átadására 2021. október 19-én Taliándörögdön, 2021. október 20-án pedig Noszvajon került sor. Ez a két alkalom arra is lehetőséget adott, hogy a két település mintaadóként bemutathassa, milyen egy izgalmas, szakmailag hasznos látóút.

Emellett műhelymunka keretében kidolgozásra kerültek azok a szempontok, elvárások, javaslatok, melyek a látóutak programjának megtervezésekor, módszereinek megválasztásakor segíthetnek a Látópontoknak. Ezeket is tartalmazza kiadványunk.

Noszvaj, ünnepélyes átadás

Taliándörög, közösségépítés

Mi is az a látóút?

A látóút olyan **speciális, interaktív tanulási forma**, amely alkalmas megláttatni egy-egy helyi közösség egyedi arculatának értékeit, melynek segítségével a látóúton résztvevők - mind a 'vendégek', mind a 'házigazdák' - szemlélete formálódik, szakmai tudása gazdagodik.

Olyan tanulási folyamat, amikor a résztvevők egy-egy jó gyakorlat megismerésén keresztül szereznek új ismereteket, tapasztalatokat, kapcsolatokat. Maga a tudás- és tapasztalatszerzés cselekvésen alapul, élményszerű: a résztvevő elutazik a Látópontra, ott meghallgatja, megtekinti, megtapintja, kipróbálja... Elgondolkodik, kérdéseket fogalmaz meg - akár önmaga, akár a települése számára - arra vonatkozóan, hogyan tudná a gyakorlatba ültetni a látóút tanulságait. Valamennyi látóút célja a szervezők részéről a látottak, tapasztaltak alapján a későbbi, saját tevékenységbe illeszkedő adaptálási folyamat ösztönzése, támogatása. A résztvevők újfajta tudást, készségeket sajátítanak el. **A látóút résztvevője a tanulási folyamatba sokkal inkább bevonódik, nem csak külső szemlélőként van jelen.** A jelenlévők ezáltal új ismereteket, tapasztalatokat szerezhetnek, új szakmai kapcsolatokat építhetnek.

PÁLYÁZAT LÁTÓUTAKON TÖRTÉNŐ RÉSZVÉTELRE

A Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület felhívása 2022 tavaszán.

PÁLYÁZATI CÉL:

- **Látóutak** lebonyolítása a **Látópont Hálózat szervezeteinél** annak érdekében, hogy jó gyakorlataikat, közösségi kezdeményezéseiket minél több szakember és pályakezdő fiatal megismerhesse, belőlük tapasztalatokat, motivációt nyerhessen.
- További cél a kapcsolatteremtés, a tapasztalatszerzés és a tudásátadás innovatív alkalmainak és fórumainak megteremtése.
- A programok úgy kerültek kidolgozásra, hogy a szakmai érzékenyítés során a résztvevő pályakezdő fiatalok, egyetemisták is megismerhessék a közösségi művelődés szépségeit, eredményeit, a karrierépítés lehetőségeit, segítve pályán tartásukat.

PÁLYÁZÓK KÖRE:

Olyan településvezetők, közművelődési szakemberek, pályakezdők, egyetemi hallgatók, önkéntesek, akik hivatásuknak tekintik a közművelődést, vagy segítik a településeken folyó közösségi munkát, és szívesen megismerik mások jó gyakorlatait. Egy Látóútra minimum 5, maximum 20 fős, vegyes csoportok jelentkezését fogadjuk.

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK:

A jelentkező csoportból legalább egy fő tagja a Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesületnek.

Előnyt jelent, ha a csoport tagjai között közművelődési szakemberek, települési döntéshozók és pályakezdő fiatalok is vannak.

A jelentkező csoport vállalja a Látópontra való utazás költségeit.

A pályázók a látóutakon készült fotókat, videókat, beszámolókat online megosztják, illetve kitöltenek egy rövid értékelő kérdőívet.

LÁTÓUTAK LEBONYOLÍTÁSA:

A Látópontok egynapos látóút szakmai programjával várják a jelentkezőket, melynek keretében bemutatják a szervezetet, a települést, közösségi jó gyakorlatukat. Lehetőség van a kollégákkal személyes beszélgetésekre, kínálnak interaktív programokat, étkezést, helyi termékek kóstolóját, inspiráló szakmai párbeszédet, és számos egyéb lehetőséget szervezettől függően. A nyertes pályázók számára a Látóúton való részvétel minden költségét az Egyesület fedezi. Kivételt képez a jelentkező csoport utazási költsége, melyet minden pályázó maga visel.

További információ: www.kozosertek.hu; kozosertek2019@gmail.com

Kérdések esetén kereshető

a Látópont munkacsoport elnöke, Jantyik Zsolt (ecseg64@gmail.com).

A pályázók és a Látópontok képviselői közötti koordinációt, egyeztetést a Látópont munkacsoport társelnöke, Fróna Katalin végzi. (frona.kata@ankk.hu)

A pályázatra közel 50 csoportban mintegy 600 fő jelentkezett, 22 Látóponthoz, a Bíráló Bizottság valamennyi csoport részvételét támogatta.

MÓDSZERTANI AJÁNLÁS LÁTÓÚT PROGRAMOK ELŐKÉSZÍTÉSÉHEZ ÉS LEBONYOLÍTÁSÁHOZ

Szeretnénk segítséget nyújtani ahhoz, hogy a látóutak szervezői hogyan kezdjék el a programok összeállítását és előkészítését. Jól használható ötleteket kívánunk adni, milyen módon mutassák be azt a jó gyakorlatot, melyet szeretnének széles körben megismertetni, adaptálhatóvá tenni. Természetesen minden itt felsorolt kritérium nem alkalmazható minden szervezet esetében, ezek javaslatok, melyekből válogatni érdemes, és azokat alkalmazni, melyek alkalmasak az adott szervezet esetében a helyi sajátosságok bemutatásához.

Tartsuk szem előtt: a látóút nem kirándulás, hanem egy komplex szakmai program!

A módszertani anyag előkészítése Taliándörögdön és Noszvajon történt, ahol a műhelyvezetőkkel és a munkában résztvevő kollégákkal együtt alakítottuk ki az alábbi irányelveket. Köszönjük nekik, és reméljük, a látóutak megvalósulása után a **tapasztalatokból tovább épülhet a módszertár**, ezért is várjuk a visszajelzéseket a kérdőívünkben a látóút csoportoktól!

Tájékoztatás, információ, kommunikáció:

A tájékoztatás, információáramlás legfontosabb eleme minden projektnek. Ez egyaránt vonatkozik a belső és külső csatornákra. A bizonytalanság megszüntetése, a hiteles és naprakész információk áramoltatása érdekében nagy hangsúlyt kell fektetni a következőkre:

- Működjön jól a kommunikáció!
- A települések lakói is legyenek tisztában azzal, hogy mit jelent Látópont Cím birtokosának lenni, tudják, ha idegenek „kóborolnak” az utcákon, miért vannak ott!
- Legyenek büszkéek erre, fogadják a vendégeket szeretettel!
- Ki kell alakítani az erre a célra szolgáló kommunikációs csatornákat!

KÜLSŐ KOMMUNIKÁCIÓS CSATORNA

A Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület által létrehozott és folyamatosan frissített **Látópontok adatbázisa**, mely tartalmazza a településekről, szervezetekről szóló információkat, jó gyakorlatokat, fotókat, valamint azokat az aktuális információkat, melyek szükségesek a tervezéshez, lebonyolításhoz. Ez a felület mutatja be azokat a településeket, szervezeteket, ahová látóutakat lehet szervezni, innen lehet kiválasztani, ki hová szeretne menni, milyen jó gyakorlatot, innovációt szeretne megismerni. (www.kozosertek.hu/latopontok)

BELSŐ KOMMUNIKÁCIÓ, INFORMÁCIÓ

- Történjen meg a „beavatás”, az érintettek ismerjék meg a program tartalmát. Kollektív tudás, közös ötletelés keretében történjen a tervezés, fontos, hogy felkeltse az érdeklődést, legyenek motiváltak azok az emberek, akik dolgoznak majd a programban.
- A helyi szervezőknek is részletes információkat kell kapniuk a program egészéről, valamint részleteiről, milyen elvárásoknak kell megfelelniük a szervezés és lebonyolítás során.
- Tudatosan tervezzünk, mondjuk el mit, miért szeretnénk elérni (háttérinformációk).
- Legyenek megnevezve a felelősök, határidők, folyamatos legyen a visszacsatolás.
- Az információk átadására használjuk az online felületeket, de legyenek team értekezletek is, amelyek a közvetlen kommunikációt, párbeszédet szolgálják.
- Segítheti a munkát, ha vannak információs, ismeretterjesztési csomagok.
- Az esemény legyen kommunikálva olyan médiafelületeken, amelyek adottak az adott szervezet számára.
- Készüljön filmfelvétel a programról, mely felkerül az egyesület honlapjára, valamint bemutatásra kerül a „joggyakorlaton.hu” felületen.
- A látogatók kaphatnak kiadványokat, szórólapokat ajándéktárgyakat.

Fontos: mindenről egyértelmű, pontos információt kell adnunk, és azt jól kell kommunikálnunk!!!

HELYI ERŐFORRÁSOK BEVONÁSA:

- Településvezetők jelenléte (az Agórák, illetve nagyobb városi intézmények esetében csak abban az esetben releváns, ha ez megoldható és fontos az adott szervezet érdekében).
- A lakosság megnyerése és bevonása a programba, természetesen megfelelő kommunikációval, motivációval.
- Helyi közösségek bevonása, közös ötletelés velük is, már a program kialakításánál.
- Helyi hősök, véleményvezérek, hiteles emberek legyenek partnerek.
- Helyi vállalkozók, szolgáltatók érdekeltté tétele.

Motto: A közösség a miénk, megosztjuk veled!

ALAPELVEK:

- **Öndefiníció:** határozzuk meg magunkat, kik vagyunk, hol vagyunk, mire vagyunk büszkék (helytörténet).
- **KIINDULÓPONT:** mit akarunk mi magunk elérni a Látópont címmel (azaz mit kommunikálunk önmagunkról).

- **ELŐKÉSZÍTÉS:** fel kell készülni a csoport fogadására, mert tudnunk kell, hogy aktuálisan éppen ki(k)nek szánjuk a bemutatkozásunkat.
- Előzetes információkat meg kell szerezni, mint pl.: létszám, korosztály, érdeklődési kör, nálunk töltött idő.
- Ismerjük fel belső értékeinket, ezt tudatosítsuk a lakossággal, a módszer legyen aktív értékteremtő részvétel. Az érdekli a látogatókat leginkább, amiben részt vesznek.
- Ne valakikért, hanem valakikkel tervezzünk! A bevonás fontos része programunknak. (Látópont: a múltad, jelened, a jövőd lehet...!) Lássuk a múltat, teremtsünk jövőt!
- Önazonosítás: Kik vagyunk, mit akarunk, hová érkeztetek?
- Határozzuk meg, mi a célunk, mit szeretnénk elérni. Generáljuk a közösségi aktivitást!
- Fogalmazzuk meg, azt is, hogyan jutunk el A-ból B-be!
- Határozzuk meg a célcsoportot! Már az adatlapon jelezzük, kiknek szeretnénk bemutatni jó gyakorlatunkat! (településvezetőknek, szakmai kollégáknak, fiataloknak)
- Tudatosan tervezzünk, legyen pontos menetrend (napirend), a program céljainak ismertetése stb.!
- Aki eljön hozzánk, vendégként érezze magát: azaz érezze a házigazda figyelmességét!
- Együttal érezze otthon magát: azaz teremtsünk oldott, kötetlen, őszinte légkört!
- Ahol annak helye van, pálinkával, ahol másnak van helye, pl. üdítővel, pogácsával köszöntsük az érkezőket. Ha lehetséges: valamivel, ami helyi.
- Legyen idő az ismerkedésre – a házigazdák és a vendégek kölcsönös bemutatkozására (érezze, hogy fontos számunkra, hogy ki ő, miért jött).

- **PROGRAMGERINC:** a program lényegi, leghangsúlyosabb része saját tevékenységünk bemutatása – a Látóponthoz nem a település általános bemutatására érkeznek a látogatók. Ez kiegészítő program, mely színesíti a saját munkánkat, és megmutathatjuk általa, miként vesszük ki magunk is részünket a település életéből.
- Tudjunk elég időt fordítani saját erősségünk, Látópont-sajátosságunk bemutatására!
- Hiteles előadókat tudjunk biztosítani, azaz lehetőleg olyan személyeket, akik megélték az adott tevékenységet, programot (vagy mint vezető, vagy mint résztvevő). Mindenképpen kellő információval rendelkezzen róla, no és élményekkel, melyeket meg is tud osztani.
- A közösségi munka bemutatása leghatékonyabban a közösségek megmutatkozásával biztosítható.
- A programgerinchez társuljanak érdeklődésfelkeltő kiegészítések (ami miatt pl. újra visszatérhet).

- Megfelelő infrastruktúránk legyen, vagy tudjuk megoldani: hely a beszélgetéshez, étkezőhely, előadásokhoz eszközök, ha szükséges, akkor hangosítás, stb.
- „Élmény” -nyel menjenek haza!
- A forgatókönyv legyen rugalmas. Tudjunk más megoldást, ha valami nem, vagy nem úgy működik – ehhez (és amúgy is) fontos a humán kapacitásunk átgondolása. (Mindig megfelelő személy legyen ott, ahol szükség van rá. Nem rángathatunk valakit rendszeresen, hogy szívességből legyen ott. Legyen erre pénzünk!)
- Továbbá a forgatókönyvben minden programelem után külön oszlopban jelöljük, hogy annak mi a célja, küldetése.
- Elköszönéskor valami apró emlék átadása emlékezetesebbé teheti a látogatást.
- Minden programelem esetén tájékoztassuk a vendégeket arról, mit miért szeretnének bemutatni, miért tartjuk fontosnak, melyek az adaptálható elemek. Ne csak mi legyünk tisztában azzal, hogy mit akarunk, ezt közvetítsük a vendégek felé is! (Azért érdekes, mert...)
- Legyen a program élményszerű, kalandos.
- Lehet benne játék, interaktivitás, és akár a sikeres teljesítésért egy kis jutalom!
- Nem kell minden, kis színes ötletek kellenek, de legyen gyakorlatias, útravalóval bírjon.
- Az élménycsomag fel legyen építve – „Ezt szeretném otthon, ezért megérte a fáradságot” – érzéssel térjenek haza a látóút résztvevői.
- Különböző érkezőknek más-más csomagokat kínáljunk!
- A helyiből mutassunk be minél többet! Helyi értékek!
- A nap végén legyen összegzés, visszacsatolás.

Egy lehetséges MINTA” FORGATÓKÖNYV

- 10.00 Vendégek fogadása, rövid bemutatkozás (semleges hely, még nem tűnik elő a fő attrakció)
- 10.30. A „gerincprogram”: saját tevékenység bemutatása
- Egy lehetséges módszer: interaktív társalgás kialakítása, ki, hogyan kapcsolódik hozzánk, miért ide jött, és a válaszokra reagálva mutatjuk be tevékenységeinket, jó gyakorlatunkat, magunkat.
Vagy: egyes tevékenységeket megélt személyek mesélnek saját élményekről, ...stb.
- 12.00 Ebéd
- 13.00 A mi tudásunkat Te is próbáld ki! (interaktív bevonás, élményteremtés)
- 15.00 „Séta” a településen/bemutatás (amit mi be akarunk mutatni!)
- 16.30 Értékelés – mit viszel haza?
- 16.50 Uzsonna
- 17.00 Búcsú, apró elköszönő ajándék átadása

A kötet szerzői:
Fróna Katalin
Jantyik Zsolt
Dr. Baloghné Uracs Marianna
Szerdahelyiné Lőrincz Nóra

Fotók, szerkesztés:
Göntér Eszter, Szerdahelyiné Lőrincz Nóra

A szakmai anyagok elkészítéséhez hozzájárultak a noszvaji és taliándörögdi műhelymunkák vezetői és résztvevői.

A kiadvány elkészítését a Nemzeti Művelődési Intézet K-SZ-0137/002060/2021 iktatószámú megállapodás keretében nyújtott támogatás biztosította.

Kiadja a Magyar Közösségépítők Értékszövetsége Egyesület

Veszprém
2022.